

سازمان آموزش و پرورش استثنایی
معاونت تشخیص، پیشگیری، پرورشی
و تربیت بدنی

هفج البلاغه

ویژه‌ای دانش آموزان

آسیب‌ریدهای شنوایی
(جلد دوم - دوره متوسطه دوم)

دختران و پسران

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخنی با دانش آموزان	۳
مقدمه	۴
معنای نَهجُ البَلَاغِه	۵
شریف رضی که بود؟	۶
نهیج ا لبلاغه دارای چند بخش است و چگونه جمع آوری شد؟	۷

فصل اول: بخشی از خُطبه های امام علی(ع)

حمد و ستایش خدا	۹
روزه	۹
امانت داری	۱۰
دوری از دروغ	۱۱

فصل دوم: نامه های سیاسی و اخلاقی و نظامی امام علی(ع)

رابطه با دیگران	۱۲
دوستی با انسان راستگو	۱۳

فصل سوم: کلمات کوتاه امام علی(ع)

آموختن قرآن	۱۴
امید داشتن به خدا	۱۴

- صبر ۱۵
- دعا ۱۵
- استغفار ۱۵
- بخشش به دیگران ۱۶
- کمک به نیاز مندان ۱۷
- قناعت کردن ۱۷
- شکرگزاری نعمت ها ۱۸
- خود آزمایی ۱۹
- منابع ۲۲

سخنی با دانش آموزان عزیز:

سلام برگل های خوش بوی ایمان و بندگی!

خدا را شکر می کنیم که می خواهید در کنار کتاب آسمانی قرآن کریم، با نَهجُ البَلَاغِه هم آشنا شوید. امام علی(ع) امام اول ما شیعیان است رفتار، اخلاق و سخنان امام علی(ع) می تواند راهنمای ما مسلمانان باشد و عمل به آن باعث سعادت ما در دنیا و آخرت شود.

نَهجُ البَلَاغِه کتابی بسیار با ارزش است که سخنان زیبا و نورانی حضرت علی(ع) در آن آمده است. ما با خواندن این کتاب می توانیم با سخنان امام علی(ع) آشنا شویم و راه و رُوش امام علی(ع) را در زندگی خود به کار ببریم.

کتاب نَهجُ البَلَاغِه و قرآن کریم می توانند راهنمای خوبی برای ما باشند و راه درست زندگی کردن را به ما نشان دهند.

وقتی شما قرآن کریم و نَهجُ البَلَاغِه را می خوانید، قلب های پاک خود را با سخنان الهی و امام علی(ع) نورانی می کنید و به خدا نزدیک تر می شوید. خدا جوانانی را که عمر خود را صرف عبادت خدا می کنند بسیار دوست دارد.

ما هم به جوانانی مثل شما افتخار می کنیم.

پیامبر(ص) فرموده است:

" زینت دهید مجالس خود را با یاد و نام امیر المومنین علی(ع). "

امام علی(ع) نخستین مردی است که به دین حضرت محمد(ص) ایمان آورد، در کنار پیامبر تربیت شد، معلم او پیامبر بود. بنابر این او نمونه ی یک انسان کامل است. رفتار، اخلاق و سخنان او می تواند راهنمای مسلمانان باشد و ما می توانیم او را در زندگی خود الگو قرار دهیم.

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ یکی از کتاب های با ارزشی است که سخنان زیبا و نورانی امام علی(ع) در آن آمده است. بعضی از عالمان دینی به نَهْجُ الْبَلَاغَةِ " أَخُ الْقُرْآن " یعنی برادر قرآن می گویند.

یعنی همان طور که قرآن، کتاب آسمانی ما مسلمانان است و عمل کردن به دستورات آن موجب سعادت ما در دنیا و آخرت می شود، کتاب نَهْجُ الْبَلَاغَةِ هم می تواند در کنار قرآن راهنمای خوبی برای ما انسان ها باشد.

معنای نَهْجُ الْبَلَاغَةِ:

آیا می دانید نَهْجُ الْبَلَاغَةِ به چه معناست؟

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ یک کلمه ی عربی است.

نَهْجَ یعنی: راه و رَوش.

بَلَاغَةِ یعنی: سخن روشن و واضح.

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ یعنی راه و روش زیبا سخن گفتن و خوب حرف زدن.

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ بعد از قرآن کریم از نظر بلاغت (بیان کردن هدف در سخنرانی) بی نظیر است و مانندی ندارد.

هر بار که نَهْجُ الْبَلَاغَةِ را می خوانیم، ظرافت و زیبایی هایش را بیش تر حس می کنیم و امام علی (ع) را بهتر می شناسیم.

مقام معظم رهبری در مورد کتاب نَهْجُ الْبَلَاغَةِ می فرمایند:

" نَهْجُ الْبَلَاغَةِ در واقع کتابی است که امام علی (ع) را به همه ی جهان معرفی می کند."

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ کتابی است که هر چه برای یک انسان مسلمان و یک جامعه ی اسلامی لازم باشد در آن آمده است. در این کتاب با ارزش، امام علی (ع) در مورد خدانشناسی، بازگشت همه ی ما به سوی خدا، اخلاق، سیاست و کشور داری و... سخن گفته است.

نَهْجُ الْبَلَاغَةِ مانند مشاوره دلسوز و آگاه روش های صحیح زندگی کردن را به ما مسلمانان یاد می دهد و ما را برای رسیدن به سعادت راهنمایی می کند.

شریف رضی که بود؟

أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ معروف به شریف الرضی در سال ۳۵۹ هجری در بغداد به دنیا آمد. او از نسل امام موسی کاظم(ع) است. خانواده ی شریف رضی او را از کودکی به عالمان دینی سپردند تا او را تربیت کنند و به او علم بیاموزند. او از کودکی شروع به شعر گفتن کرد و بعدها یکی از شاعران معروف شد.

شریف رضی با تحصیل در علوم قرآنی نیز استاد شد. این استاد بزرگ کتاب های زیادی نوشته است. مهم ترین کتابی که او نوشته است، نَهْجُ الْبَلَاغَةِ است. او به مطالعه و تحقیق در مورد ویژگی های امام علی(ع) پرداخت و سخنان امام علی(ع) را جمع آوری کرد.

او دید که سخنان امام علی(ع) در سه بخش است: خُطَبَه‌ها، نامه‌های بلند، سخنان کوتاه و نصیحت‌های امام(ع).

چون شریف رضی شاعر بود، از بین آن همه مطالب، سخنانی که زیباتر و شیواتر بود را انتخاب کرد و در کتابش نوشت. ۲۰ سال طول کشید تا او نَهْجُ الْبَلَاغَةِ را بنویسد. بعد از نوشتن کتاب، شریف رضی تصمیم گرفت نام آن را نَهْجُ الْبَلَاغَةِ بگذارد.

شریف رضی در سن ۴۷ سالگی درگذشت. روحش شاد.

نَهجُ الْبَلَاغَةِ دارای چند بخش است؟

شریف رضی در کتاب نَهجُ الْبَلَاغَةِ، سخنان امام علی(ع) را در سه بخش دسته بندی کرد:

فصل اول: خُطبه های امام علی(ع) است.

در این فصل شریف رضی ۲۴۱ خُطبه از خُطبه های امام علی(ع) که از همه زیبا تر و شیوا تر بود را انتخاب کرده و نوشت تا ما مسلمانان آن ها را مطالعه کنیم و در عمل آن ها را به کار ببریم.

فصل دوم: نامه های سیاسی و اخلاقی و نظامی امام علی(ع) است.

در این فصل شریف رضی ۷۹ نامه از نامه های امام علی(ع) را که از همه زیبا تر و شیوا تر بود را انتخاب کرده و نوشت. تا ما مسلمانان از آن نامه ها استفاده کنیم.

فصل سوم: کلمات کوتاه و جمله های زیبای حکمت آمیز است که به "کلماتِ قِصار" نیز معروف است.

در این فصل شریف رضی ۴۸۰ سخن کوتاه از کلام های امام علی(ع) را که از همه زیبا تر و شیوا تر بود را جمع آوری کرد.

نَهجُ الْبَلَاغَةِ به چه زبان هایی ترجمه شده است؟

اولین بار آقای سید علی نقی فیض الاسلام، از عالمان اصفهان، نَهجُ الْبَلَاغَةِ را به زبان فارسی ترجمه کرد و باعث شد که مردم کشور ما با این کتاب بیش تر آشنا شوند.

سپس دانشمندان دیگری هم نَهجُ الْبَلَاغَةِ را به زبان فارسی ترجمه کردند. هم چنین نَهجُ الْبَلَاغَةِ به زبان های دیگر مثل انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی، اسپانیایی، اردو، آلمانی و... ترجمه شده است. این کار دانشمندان باعث شد که مردم سراسر دنیا با امام علی(ع) و سخنان او آشنا شوند و از این کتاب چیزهای خوبی یاد بگیرند.

چگونه در زمان قدیم سخنان امام علی(ع) را جمع آوری می کردند؟

آیا می دانید در زمان قدیم که وسایل مَجَهَّزِ امروزی مانند رادیو، تلویزیون، وسایل پیشرفته ی فیلم برداری و صدا برداری نبود، سخنان امام علی(ع) را چگونه جمع آوری می کردند؟

در زمان گذشته به جای وسایل پیشرفته ی امروزی، تعدادی از یاران امام علی(ع) سخنان امام را گوش می دادند و آن ها را حفظ می کردند و آن را برای مردم می گفتند. هم چنین بعضی از یاران امام علی(ع) سخنان امام را می نوشتند تا مردم از آن ها استفاده کنند.

فصل اول: خُطبه های امام علی(ع)

خُطبه به معنی سخنرانی است و به کسی که سخنرانی می کند خُطیب می گویند.

امام علی(ع) برای هدایت و راهنمایی مردم زیاد سخنرانی می کردند. ایشان با سخنان زیبا و رسای خود در دل مردم نفوذ می کردند و از این طریق مسایل اجتماعی، اخلاقی، تربیتی، اعتقادی و... را به گوش مردم می رساندند. اما از بین سخنرانی های امام علی(ع)، سید رضی ۲۴۱ خُطبه که از همه زیباتر بودند را انتخاب کرده و در کتاب نَهْجُ الْبَلَاغَه آورده است.

امام علی(ع) این خُطبه ها را در مجالس یا در جنگ ها و ... فرموده است.

در این بخش به چند نمونه از مسائل مطرح شده در برخی خُطبه ها اشاره می کنیم.

حمد و ستایش خدا:

یکی از سخنرانی‌های حضرت علی(ع) خطبه‌ی شماره‌ی ۸۲ است که با حمد و ستایش خدا آغاز شده است.

در این جا قسمتی از این خطبه را می‌خوانیم:

"ستایش مخصوص خدایی است که با قدرتی که دارد، برتر و پیروز است.

و با فضل و بخششی که دارد، به همه نزدیک است.

او بخشنده‌ی همه‌ی فایده‌ها است و دورکننده‌ی همه‌ی بلاها و سختی‌ها است.

او را سپاس می‌گوییم به خاطر بخشش‌های محبت‌آمیزش و به خاطر نعمت‌هایش که نصیب همه می‌کند.

به او ایمان دارم زیرا که او آغازگر آفرینش و آفریدگار همه چیز است.

از او می‌خواهم مرا هدایت کند چون هم به من نزدیک است و هم نشان‌دهندی راه است.

از او یاری می‌خواهم که او هم قاهر است و هم توانا.

بر او توکل می‌کنم که او هم کافی است و هم یاری‌کننده.

شهادت می‌دهم که محمد(ص) بنده و رسول خدا است و او (حضرت محمد) را فرستاده تا دستورات خدا

را اجرا کند و با مردم اتمام حجت کند و مردم را از عذاب خدا بترساند، قبل از آن که روز قیامت برسد."

روزه:

امام علی(ع) در قسمتی از خطبه‌ی ۱۰۹ در مورد روزه می‌فرماید:

"روزه‌ی ماه مبارک رمضان انسان را از عذاب خدا دور نگه می‌دارد."

ماه رمضان یکی از ماه های پر برکت خداوند است، در ماه رمضان هر کس تلاش می کند که کارهای خوب بیش تری انجام دهد تا نزد خدا پاداش بیشتری بگیرد. افطاری دادن به مسلمانان، خواندن قرآن و... از عبادت هایی هستند که ما می توانیم در این ماه انجام دهیم. پیامبر(ص) در مورد ماه مبارک رمضان می فرمایند:

" ای بندگان خدا در ماه رمضان روزه بگیرید که در این ماه خوابتان عبادت است و اعمالتان مورد قبول درگاه خداوند بوده و دعاهايتان برآورده می شود."

چون در این ماه انسان سعی می کند که بیشتر خدا را عبادت کند، خدا هم به او توجه بیشتری می کند و دعاهاى او را در این دنیا برآورده و در جهان آخرت هم او را از عذاب دور می کند.

امانت داری:

امام علی(ع) در قسمتی از خطبه ی ۱۹۰در مورد امانت داری می فرماید:

" کسی که امانت دار نباشد، از رحمت خدا نا امید می شود." (یعنی ما باید امانت دار باشیم و اگر امانت دار خوبی نباشیم، خدا لطف و رحمتش را به ما نمی دهد).

یکی از ویژگی های انسان با ایمان امانت داری است. با امانت داری می توانیم اعتماد دوستان خود را بدست آوریم. اگر دوستان چیزی را به ما امانت دادند که از آن نگهداری کنیم باید دقت کنیم تا امانت دار خوبی باشیم. برای مثال اگر از دوستان کتاب داستانی را امانت گرفتیم، باید تلاش کنیم که کتاب گم یا پاره نشود و در وقت مناسب آن را به صاحبش پس دهیم.

البته امانت داری فقط مربوط به مال نیست، بلکه بعضی وقت ها که دوستان یا آشنایان به ما اعتماد می کنند و رازی را به ما می گویند و یا درد دل می کنند، در این مورد هم نباید راز دوستان خود را به دیگران بگوییم و باید با رازداری، امانت دار خوبی باشیم و آبروی آن ها را حفظ کنیم.

پرهیز از دروغ گویی:

دروغ گویی در دین اسلام گناه بزرگی است و خدا انسان های دروغگو را دوست ندارد. خداوند در قرآن کریم به ما مسلمانان سفارش می کند که دروغ نگوییم.

امام علی(ع) در قسمتی از خطبه ی ۸۶ در مورد دروغ گویی می فرماید:

" از دروغ بپرهیزید زیرا دروغ و دروغگویی با ایمان بیگانه است." (یعنی کسی که به خدا ایمان دارد دروغ نمی گوید).

همچنین در قسمتی از خطبه ی ۸۳ می فرماید:

"بدترین گفتار، دروغ است." به نظر شما آیا انسان می تواند با کسی دوست باشد ولی هیچ اعتمادی به او نداشته باشد؟

وقتی انسان دروغ می گوید باعث می شود که مردم، دیگر به او اعتماد نکنند و حتی اگر حرف راست هم بگوید کسی حرف او را باور نکند و رابطه ی خود را با او قطع کنند و کسی با او دوست نشود.

ما باید سعی کنیم حتی به شوخی هم دروغ نگوییم. چون وقتی انسان به شوخی دروغ می گوید بعد از مدتی بدون این که خودش بداند دروغگویی در او عادت می شود و کم کم در بین دوستانش به دروغگویی مشهور می شود و هم آبرویش می رود و هم گرفتار گناه بزرگی می شود.

فصل دوم: نامه های سیاسی و اخلاقی و نظامی

امام علی(ع) در نامه هایی که برای مسئولان در شهرهای مختلف می نوشت، و همچنین نامه هایی که در پاسخ به دشمنان می نوشت سخنان زیبا و آموزنده ای گفته اند. امام علی(ع) در وصیت هایی که به افراد فامیل و یارانش می نوشت نیز نکته های آموزنده ای را گفته اند.

ما با خواندن این نامه ها می فهمیم که امام علی(ع) در این نامه ها به برخی نکته های اجتماعی، اخلاقی، تربیتی و... اشاره کرده اند که نه تنها در آن زمان مفید بوده اند، بلکه برای همه ی زمان ها مفید و با ارزش است و هرکس آن ها را بخواند و در زندگی خودش آن ها را رعایت کند موفق و سعادتمند می شود. از بین نامه های امام علی(ع)، سید رضی ۷۹ نامه که از همه زیباتر بودند را انتخاب کرده و در کتاب نَهْجُ الْبَلَاغَةِ آورده است.

ما در این بخش به چند نمونه از مسائل مطرح شده در این نامه ها اشاره می کنیم:

رابطه با دیگران:

امام علی(ع) در نامه ی ۳۱ به فرزند خود اما حسن مجتبی(ع) سفارش می کند:

" ای فرزندم... به مردم سخنانی نگو که، دوست نداری همان را به تو بگویند."

همان طور که ما دوست نداریم حرف های ناپسند(زشت) بشنویم، خانواده، دوستان و همسایگان نیز از شنیدن حرف های ناپسند ناراحت می شوند. آن ها از بعضی حرف ها خوششان می آید و برخی حرف ها را دوست ندارند.

وقتی بزرگ تر می شویم، دیگران از ما انتظارات بیش تری دارند. پدر، مادر، معلم، فامیل، همسایگان، دوستان و... از ما انتظار دارند که با آن ها مؤدبانه برخورد کنیم و به آن ها احترام بگذاریم.

بعضی وقت ها ممکن است بزرگترها به ما در مورد رفتارمان تذکر بدهند، ما نباید ناراحت شویم و فکر کنیم که از ما ایراد می گیرند. آن ها می خواهند ما یاد بگیریم که چگونه با دیگران رابطه ی خوبی داشته باشیم و دیگران را با رفتار مان نرنجانیم (ناراحت نکنیم).

امام علی(ع) در همین نامه می فرماید:

"پس دوست بدار برای دیگران آن چه را که برای خودت دوست داری و به مردم نیکی کن چنانکه دوست داری نسبت به تو نیکوکار باشند."

انسان باید به حقوق دیگران احترام بگذارد و همان طور که خودش دوست دارد که دوستان و همسایگان و... نسبت به او مهربان و اهل گذشت و نیکی باشند، او هم باید سعی کند با دیگران خوب رفتار کند.

دوستی با افراد راستگو:

امام علی(ع) در نامه ی ۵۳ به یکی از یاران خود به نام مالکِ اَشْتَرِ سفارش می کنند:

"ای مالک با پاکان و راستگویان نزدیک باش و با آنها مُعَاشِرَت و دوستی کن." (یعنی با انسانهای پاک و با ایمان و راستگو رفت و آمد کنید و دوست باشید.)

راستگویی یکی از ویژگی های انسان با ایمان است. یک فرد مسلمان همیشه باید سعی کند که راست بگوید. همه دوست دارند که دیگران به آن ها راست بگویند و از دروغ بیزارند (بَدْشَان می آید).

همه دوست دارند با انسان راستگو ارتباط داشته باشند، همه به حرف انسان راستگو اعتماد می کنند، همه به انسان های راستگو احترام می گذارند. ما باید تلاش کنیم تا مانند پیامبر(ص) و امامان معصوم(ع) همیشه راستگو باشیم.

فصل سوم: کلمات کوتاه

بعضی وقت ها مسلمانان از حضرت علی(ع) سوال هایی را می پرسیدند و امام علی(ع) با صبر و حوصله جواب های کوتاه، زیبا و پند آموزی به آن ها می دادند و مردم را راهنمایی می کردند.

گاهی امام علی(ع) جمله های کوتاه و زیبایی برای مردم می خواندند که بر مردم خیلی تأثیر می گذاشت.

از بین سخنان کوتاه و با ارزش امام علی(ع)، سید رضی ۴۸۰ سخن که از همه زیباتر بودند را انتخاب کرده و در نَهجُ الْبَلَاغَه آورده است.
به این سخنان، کلماتِ قِصار هم می گویند.
کلماتِ قِصار: یعنی سخنان کوتاه امام علی(ع).

در این بخش به برخی از این کلماتِ قِصار اشاره می کنیم.

آموختن قرآن:

آموختن قرآن در نظر امام علی(ع) آن قدر مهم است که امام می فرماید یکی از حقوق فرزند این است که پدر قرآن را به او یاد بدهد. امام علی(ع) در کلمه ی ۳۹۱ در مورد یاد گرفتن قرآن می فرماید:
"حق فرزند بر پدر این است که نام نیکویی برای او انتخاب کند، اخلاق و ادبِ خوب به او بیاموزد و قرآن را به او آموزش دهد."

امید داشتن به خدا:

امام علی(ع) در کلمه ی ۷۹ در مورد امید به خداداشتن می فرماید:
"هیچ کس از شما به غیر از پروردگار خودش به کسی امیدوار نباشد." (یعنی ما باید فقط به خدا امید داشته باشیم).
ما در مشکلات و سختی ها باید به قدرت خدا توجه کنیم و از مشکلات نترسیم تا با تَوَكُّل به خدا و امید به او بر همه ی مشکلات پیروز شویم و با نا امیددی مبارزه کنیم.
همان طور که شاعر می گوید:

"در نومیدی بسی امید است پایان شب سیّه سفید است"

صبر:

خدای مهربان در قرآن کریم به ما سفارش می کند که در برابر مشکلات صبور باشیم. کسی که صبر می کند خدا او را کمک می کند تا مشکل او حل شود.

امام علی(ع) در کلمه ی ۱۴۵ در مورد صبر کردن می فرماید:

" پیروزی هرگز از دست انسان صبر کننده خارج نمی شود گرچه مقداری به طول انجامد." (یعنی اگر انسان صبور باشد، حتماً موفق می شود).

مانند ضرب المثل معروف که می گوید: گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی.

دعا:

امام علی(ع) در کلمه ی ۱۳۰ در مورد دعا کردن می فرماید:

" کسی که توفیق دعا بیابد از اجابت محروم نمی شود." (یعنی وقتی انسان دعا می کند خدا هم دعایش را برآورده می سازد).

یک انسان مسلمان همیشه به یاد خدا است و هیچ وقت از خدا غافل نیست. یکی از راه هایی که انسان می تواند با خدای مهربان ارتباط برقرار کند و با او درد دل کند دعا کردن است.

وقتی انسان دست های خود را برای دعا بالا می برد و برای خود یا دیگران دعا می کند باید امید داشته باشد که خداوند دعایش را می شنود و اگر مصلحت بداند حتماً برآورده می کند.

استغفار:

استغفار یعنی آمرزش خواستن از خداوند.

استغفار یعنی از خدا بخواهیم که اگر ما عمده یا نادانسته کار ناپسند و بدی را انجام دادیم ما را ببخشد و از کار بد ما چشم پوشی کند.

خداوند آن قدر مهربان است که وقتی بنده ای از کار بد خود پشیمان شد و از خدا طلب استغفار کرد، گناهِش را می بخشد

امام علی(ع) در کلمه ی ۱۳۰ در مورد استغفار کردن می فرماید:

" کسی که توفیق استغفار بیابد از آمرزش محروم نمی شود." (یعنی اگر انسان استغفار کند خدا هم گناهانش را می بخشد.)

یکی از ذکرهایی که ما در هنگام راز و نیاز با خدا می گوئیم و ثواب زیادی هم دارد این است که در دعاهایمان بگوئیم:

" اَسْتَغْفِرُ اللهَ رَبِّي وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ."

پروردگار ما آمرزنده ی مهربان است پس باید امیدوار باشیم که ما را می آمرزد و گناهان ما را می بخشد.

بخشش به دیگران:

امام علی(ع) در کلمه ی ۲۱۵ در مورد بخشش کردن می فرماید:

" با بخشش قدر و منزلتِ انسان بالا می رود."

هم چنین امام علی(ع) در کلمه ی ۳۲ می فرماید:

" بخشنده باش اما زیاده روی نکن. در زندگی حسابگر باش اما سخت گیر نباش." (یعنی از مال خودت به

دیگران بده ولی برای خودت هم نگهدار، حساب پولهایت را داشته باش اما خسیس نباش.)

بخشش کردن به دیگران و کمک به نیازمندان یکی از ویژگی های اخلاقی خوب است و دین اسلام به ما سفارش کرده است که به دیگران کمک کنیم. اما در بخشش باید دقت کنیم که زیاده روی نکنیم و هر چه داریم را به دیگران ندهیم تا چیزی برای ما باقی نماند.

البته منظور این نیست که خسیس باشیم و به افراد نیازمند کمک نکنیم. بلکه منظور این است که باید یک حسابگر خوبی باشیم و در همه جا به نتیجه کار خود توجه کنیم و کارمان حساب و کتاب داشته باشد.

کمک به افراد نیازمند:

امام علی(ع) در کلمه ی ۲۳ در مورد کمک به افراد نیازمند می فرماید:

" خدمت کردن به ستمدیدگان و شاد کردن آنها از جمله سبب های آمرزش گناهان بزرگ است." (یعنی کمک به انسان های نیازمند باعث می شود که خداوند گناهان بزرگ ما را ببخشد.)

امام علی(ع) در کلمه ی ۶ در مورد صدقه دادن می فرماید:

" صدقه و کمک به نیازمندان داروی موثری است." (یعنی صدقه دادن باعث می شود که بلا از انسان دور شود.)

و در حکمت ۱۳۸ می فرماید:

" ایمانتان را با صدقه حفظ کنید." (یعنی انسان با ایمان با صدقه دادن به خدا نزدیک می شود.)

باید بدانیم که صدقه فقط کمک مالی نیست بلکه هر نوع کمک به دیگران و برای رضای خدا صدقه حساب می شود.

قناعت کردن:

امام علی(ع) در کلمه ی ۴۶۷ می فرماید:

"قناعت ثروتی است پایان ناپذیر." (یعنی با قناعت کردن نیازمند دیگران نمی شویم.)

وقتی ما قناعت می کنیم و نعمت های خدا را هدر نمی دهیم، خدا هم به روزی ما برکت می دهد و ما هیچ وقت نیازمند دیگران نمی شویم.

شکر گزاری نعمتها:

امام علی(ع) در کلمه ی ۱۳۰ می فرماید:

" کسی که توفیق سپاسگزاری یابد از زیادت نعمت محروم نماند. " (یعنی هر کس نعمت های خدا را شکر کند خدا هم روزی اش را زیاد می کند).

وقتی کسی در انجام کاری به ما کمک می کند به او می گوییم متشکرم. وقتی ما به یک سالمند کمک می کنیم و در اتوبوس بلند می شویم تا جای ما بنشیند، او از ما تشکر می کند و یا در حق ما دعا می کند. ما هم باید شکر گزار نعمت های خدا باشیم و از او به خاطر نعمت هایی که به ما داده است تشکر کنیم. با شکر گزاری نه تنها خدا از ما راضی می شود بلکه نعمت های بیشتری را نیز به ما می دهد. خداوند در قرآن کریم به ما مژده می دهد که اگر شکرگزاری کنید نعمت شما را زیاد می کنیم. شعر زیبایی در مورد شکرگزاری خداوند است که با هم می خوانیم:

" شکر نعمت نعمت افزون کند کفر نعمت از کفت بیرون کند."

(یعنی اگر خدا را شکر کنیم او روزی ما را زیاد می کند و اگر خدای ناکرده ناسپاس باشیم و خدا را شکر نکنیم روزی ما کم می شود).

ما همیشه باید شاکر خداوند باشیم چون خداوند دانا به همه ی نیاز های ما آگاه بوده و هر چه که نیاز داشتیم را به ما داده است.

خود آزمایی

۱. کتابی که سخنان زیبای امام علی(ع) در آن جمع آوری شده است، چه نام دارد؟

الف) صحیفه ی سجادیه

ب) نَهجُ البَلاغه

ج) قرآن کریم

د) مفاتیح

۲. شریف رضی برای نوشتن کتاب نَهجُ البَلاغه سال زحمت کشید.

الف) ۲۰ سال

ب) ۵ سال

ج) ۱۲ سال

د) ۱۰ سال

۳. نَهجُ البَلاغه به چه معناست؟

الف) راه سعادت

ب) راه و روش

ج) سخن روشن

د) روش خوب حرف زدن

۴. کتاب نَهجُ البَلاغه شامل چه بخش هایی است؟

الف) خُطبه ها، نامه ها و سخنان کوتاه امام علی(ع)

ب) نامه ها و سخنان کوتاه امام علی(ع)

ج) خُطبه ها و سخنان کوتاه امام علی(ع)

د) خُطبه ها، نامه های امام علی(ع)

۵. سخنان امام علی(ع) در نَهجُ البَلاغه در مورد چه مسائلی است؟

الف) خداشناسی

ب) بازگشت به سوی خدا

ج) اخلاقی و سیاسی

د) همه ی موارد

۶. امام علی(ع) در خُطبه ای فرمودند: خداوند با و بخششی که دارد به همه نزدیک است.

الف) توانایی

ب) آغاز گر آفرینش

ج) فضل

د) آفریننده

۷. امام علی(ع) در خطبه ای فرمودند: شهادت می دهم که بنده و رسول خداست.

(الف) حضرت محمد(ص) (ب) حضرت علی(ع)

(ج) امام سجاد(ع) (د) امام حسین(ع)

۸. امام علی(ع) در خطبه ای فرمودند: روزه ی ماه مبارک رمضان انسان را از دور نگه می دارد.

(الف) مشکلات (ب) بیماری ها

(ج) عذاب خدا (د) نیازمندی

۹. امام علی(ع) در خطبه ای فرمودند: کسی که امانت دار نباشد از خدا نا امید می شود.

(الف) پاداش (ب) نعمت

(ج) دعا (د) رحمت

۱۰. امام علی(ع) در نامه ای فرمودند: پس دوست داشته باش برای دیگران آنچه را که برای خودت

(الف) دوست داری. (ب) نمی پسندی

(ج) انتخاب نمی کنی (د) نیکی می کنی

۱۱. امام علی(ع) فرمودند: حق فرزند بر پدر این است که

(الف) به او قرآن یاد دهد. (ب) نام خوبی برای او انتخاب کند

(ج) به او ادب یاد دهد (د) هر سه مورد

۱۲. به فرموده ی امام علی(ع) ما باید فقط به امیدوار باشیم.

(الف) خانواده (ب) پروردگار

(ج) دوستان خوب (د) بزرگترها

۱۳. به فرموده ی امام علی(ع) کسی که توفیق پیدا کند از اجابت محروم نمی شود.

الف) قناعت

ب) خوش اخلاقی

ج) دعا

د) امانت داری

۱۴. استغفار یعنی چه؟

الف) گناه کردن

ب) صدقه دادن

ج) صرفه جویی کردن

د) طلب آمرزش

۱۵. امام علی(ع) فرمود: با قدر و منزلت انسان بالا می رود.

الف) استغفار

ب) بخشش به دیگران

ج) دعا کردن

د) صبر کردن

منابع:

- ۱- نَهجُ الْبَلَاغَةِ، سیدشریف رضی ترجمه عبدالمحمد آیتی تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی ۱۳۷۸
- ۲- حکمت های نَهجُ الْبَلَاغَةِ جلد اول. محمدرضا هادی زاده. تهران: تابان ۱۳۸۶
- ۳- واقعیت نگری در نَهجُ الْبَلَاغَةِ. بنیاد نَهجُ الْبَلَاغَةِ. تهران: تربیت ۱۳۷۰
- ۴- اخلاق نوجوانی از دیدگاه نَهجُ الْبَلَاغَةِ. محمد دشتی. قم: مؤسسه فرهنگی تربیت با همکاری انتشارات الهادی ۱۳۷۷
- ۵- ولایت و رهبری در نَهجُ الْبَلَاغَةِ. مسلم قلی پور گیلانی. تهران: فروزش ۱۳۸۴
- ۶- گهر عمر. جواد محدثی. مشهد: آستان قدس رضوی ۱۳۸۷
- ۷- کتاب درسی پیام های آسمان پایه ی هفتم سال ۹۳-۹۴

گردآورنده: زهره جلالیان

با همکاری محمدحسن خدروی و سیده فاطمه طیبی خواه